PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI Warszawa, poniedziałek 13 lipca 1931 r. Nr. 157

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53

TREŚĆ: Sprawy polskie: Sytuacja polityczna w Polsce. **Zagadnienia ogólne:** Sprawa odszkodowań i długów. Sprawa rozbrojenia. Sytuacja polityczna i gospodarcza w Niemczech. — Niemcy a Austrja i Węgry. — Sytuacja polityczna i gospodarcza na Litwie. — Włochy a Jugosławja.

SPRAWY POLSKIE

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

The Manchester Guardian 10.VII,. Korespondent z Berlina pisze, że wyrok poznański na skautów niemieckich wywołał tam jaknajgorsze wrażenie. Oskarżonym zarzucano konspiracje, na co nie przytoczono żadnych dowodów, tak że żaden sąd zachodnio-europejski sprawy takiej nie rozważałby zupełnie. Poruszając sprawę 5 Ukraińców, skazanych za sabotaż, korespondent insynuuje, że zeznania w sprawach politycznych w Polsce wymuszane są torturowaniem oskarżonych.

Berliner Tageblatt 11.VII, w depeszy z Katowic donosi o rzekomych pogłoskach puczu, przygotowywanego przez prawicowe koła polskie, dążące do uzyskania autonomji województw pomorskiego i poznańskiego.

Deutsche Tageszeitung 11.VII, omawia w dłuższej korespondencji „kulisy" uroczystości poznańskich w związku z odsłonięciem pomnika Wilsona, notując „długotrwałe pertraktacje gwałtownego przeciwnika obecnego régime'u polskiego" Paderewskiego z rządem w sprawie udziału w tych uroczystościach i jego odmowę „umotywowaną ciężkiem niedomaganiem żony". Co się tyczy energicznych zarządzeń władz polskich w związku z pogłoskami o autonomistycznych tendencjach w b. dzielnicy pruskiej, dziennik wyraża przekonanie, że wystąpienie przeciwko nacjonalistom polskim powinnoby przynieść uspokojenie w walce z mniejszością niemiecką.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW. SPRAWA ROZBROJENIA. SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W NIEMCZECH.

L'Echo de Paris 12.VII, w art. M. Hutin'a omawia sprawę długoterminowej pożyczki francuskiej dla Niemiec i twierdzi, że opinja francuska nie łatwo się zgodzi na to, żeby francuskie kapitały zajęły miejsce uciekającego kapitału amerykańskiego i nawet niemieckiego. „Dlatego żeby społeczeństwo francuskie zmieniło swe zdanie, należy ażeby Niemcy ze swej strony uczynili wysiłek w kierunku wejścia na inną drogę niż ta, po której kroczyły dotąd. Dr. Luther powinien to zrozumieć obecnie".

Le Temps 12.VII, omawia sprawę pomocy finansowej dla Niemiec i twierdzi, że Francja, która zrobiła tyle złych doświadczeń z niemi, musi się dobrze namyśleć nad warunkami, które ochroniłyby ją od nowych nieprzyjemnych niespodzianek. Niemcy mogą być uratowane od katastrofy jedynie wtedy, jeżeli same uczynią wysiłek dobrej woli w kierunku lojalności międzynarodowej i dadzą gwarancje, które zabezpieczyłyby stabilizację pokoju światowego. W przeciwnym razie państwa spieszące z pomocą finansową Niemcom, wzięłyby na siebie ciężką odpowiedzialność. Rozumieją to obecnie i Anglicy i dla tego żądają od Niemiec zaprzestania budowy pancerników i zrezygnowania z Anschlussu. W Niemczech wymagania te wywołały wzburzenie umysłów, co utrudnia akcję dr. Luther'a, a co jest następstwem fałszywej polityki wewnętrznej, utrzymującej opinję publiczną w błędzie i karmiącej ją nienawiścią i chęcią zemsty.

Le Matin 12.VII, w art. J. Sauerweina twierdzi, że niemożliwem jest ażeby bez współudziału Francji można było stworzyć atmosferę zaufania w Europie i uzdrowić przez to gospodarkę środkowej Europy; lecz Francja musi wymagać gwarancyj tak finansowych, jak również i politycznych. Min. Flandin powiedział to najwyraźniej dr. Lutherowi. Doraźna pomoc nie starczy; należy stworzyć nowy i swobodny obrót kapitałów w Europie ,a możliwe to będzie jedynie wtedy, gdy kapitaliści amerykańscy, angielscy i francuscy będą mieli dostateczne faktyczne gwarancje, a nie obietnice.

The Daily Herald 11.VII, wyraża ubolewanie w art. wst., że prasa niemiecka potraktowała radę „Daily Herald", by Niemcy powstrzymały się od dalszych zbrojeń na czas moratorjum, jako popieranie Francji w żądaniu gwarancyj politycznych wzamian za pomoc finansową. Dziennik zapewnia, że jest przeciwnie; Niemcy winny skorzystać, zdaniem dziennika, z przywileju wolności i dobrowolnie złożyć ofiarę na rzecz wspólnego dobra. Wzbranianie się od tego jest nie stwierdzeniem wolności politycznej, a raczej niewolnictwa mentalnego. „Niemcy mają obecnie szanse — pisze dziennik — uczynienia dumnego gestu, odpowiadającego ich stanowisku. Jeżeli okazję tę stracą, to ucieszą swych wrogów i usprawiedliwią swych krytyków oraz rozczarują swych przyjaciół".

The Times 10.VII, w koresp. z Waszyngtonu pisze, że Departament Stanu mianował Hugh Gilbson'a obserwatorem w komitecie, który ma opracować szczegóły planu Hoovera. Zastępca sekr. stanu wyraził przekonanie, że problem niemieckich spłat reparacyjnych, przypadających na 15 lipca będzie rozwiązany pomyślnie, wobec czego Niemcy będą mogły zupełnie legalnie zawiesić część tych spłat. W kołach tak oficjalnych jak i nieoficjalnych podkreślana jest coraz silniej łączność pomiędzy moratorjum długów wojennych a rozbrojeniem. W ciągu kilku dni rząd Stanów Zjednoczonych ma przyjąć oficjalnie zaproszenie na konferencję rozbrojeniową. Jeżeli moratorjum nie będzie towarzyszyło rozbrojenie, to eksporterzy amerykańscy nie odniosą z tego wielkiego pożytku.

The Daily Herald 10.VII, w związku z wielką demonstracją pokojową w Albert Hale pisze w art. wst., że przyszła konferencja rozbrojeniowa będzie dużem wydarzeniem w historji świata. Przyszłość Europy i całego świata zależy od powodzenia lub niepowodzenia konferencji. Kładąc nacisk na konieczność redukcji zbrojeń, dziennik pisze, że twierdzenie, iż zbrojenia winny być ograniczone stosownie do potrzeb bezpieczeństwa, jest skończonym absurdem. Nie zbrojenia, lecz rozbrojenie prowadzi do pokoju, który jest jedyną gwarancją bezpieczeństwa.

Prasa niemiecka z 12.VII, (lewicowa i demokratyczna) wyraża niezadowolenie, z powodu niestosownego momentu, jaki sobie obrała prawica niemiecka dla swych gróźb pod adresem rządu niemieckiego, kiedy kanclerz Brüning stoi w przededniu trudnych i odpowiedzialnych rokowań w sprawach związanych z pomocą finansową zagranicy dla Niemiec.

Deutsche Tageszeitung 12.VII, występuje ostro przeciwko żądaniom Francji politycznych gwarancyj od Niemiec wzamian za udział w szeroko zakrojonej akcji kredytowej dla ratowania zagrożonego gospodarstwa niemieckiego. Opowiadając się przeciwko tym „próbom wymuszenia", dziennik oświadcza, że „rząd niemiecki, któryby przeszedł pod jarzmem kandyńskiem, nie pozostałby długo u steru, wedle wszelkich przypuszczeń. Niechaj się co do tego nikt nie łudzi".

Deutsche Allg. Ztg. 12.VII, wypowiada się również za odrzuceniem politycznych gwarancyj żądanych przez Francję, wskazując, że wprowadzi to chwilowo w Niemczech dezorganizację gospodarczą, lecz zachowa im wolnoćś polityczną, którąby Niemcy utraciły przyjmując warunki francuskie wzamian za chwilowe polepszenie, po którem być może znów by powróciły dotychczasowe trudności gospodarcze. Dziennik grozi chwyceniem się doniosłego środka dumpingu na światowych rynkach zbytu.

Germania 12.VII, protestuje w związku z żądaniem francuskiem politycznych gwarancyj od Niemiec przeciwko rozwiązywaniu kwestyj niemieckich wewnętrznych wzgl. z dziedziny prawa międzynarodowego zapomocą dyktanda z zewnątrz. Dziennik twierdzi, że pod presją zagraniczną kwestja udzielenia gwarancyj wiążących czy dobrowolnych jest dowolną grą słów. Co się tyczy bojowych zapowiedzi prawicy przeciwko rządowi Rzeszy dziennik stara się przedstawić tych, którzy wspomnianych gwarancyj wymagają od Niemiec jako sprzymierzeńców kół prawicowych, dążących do władzy przez „politykę katastrofy".

Vossische Ztg. 12.VII. oświadcza, że dopóki rząd francuski oficjalnie nie skierował do Niemiec swych żądań gwarancyj politycznych, czas jest stwierdzić jasno i otwarcie, że żaden rząd niemiecki, jakikolwiekby był jego skład, nie jest w stanie spełnić ultymatywnych żądań tego rodzaju, jakie stawia prasa francuska. Stwierdzając, że wymuszone od Niemiec ustępstwo jest całkowicie bezwartościowem dla istotnego porozumienia, dziennik wzywa do swobodnej i niczem nie krępowanej wymiany zdań między francuskimi a niemieckimi mężami stanu na tematy, będące przedmiotem politycznych żądań francuskich.

Frankfurt. Ztg. 11.VII. przypuszcza, że podróż amerykańskiego sekretarza stanu Stimsona po stolicach europejskich, aczkolwiek pod prywatnym kryjąca się charakterem, ma na celu poinformowanie się o nastrojach mocarstw europejskich w odniesieniu do rozbrojenia i przygotowanie akcji amerykańskiej w tej kwestji. Wychodząc z założenia, że jak w kwestji reparacyj dzięki planowi Hoover'a, tak również w dziedzinie rozbrojenia zasobni winni rozpocząć akcję uzdrawiającą. Dziennik zachęca Stimsona do niezrażania się trudnościami i do zachęcenia Hoover'a, by i w tej sprawie wystąpił ze śmiałą inicjatywą.

La Tribuna 9.VII, w koresp. z Londynu podkreśla, że moratorjum, proponowane przez Hoovera, posiada większe znaczenie polityczne niż materjalne, a to dlatego, że wstrzymanie spłat zachwieje dotych-

czasowym rytmem finansowym. Propozycja Hoovera dowodzi, że Stany Zjednoczone opuszczają dotychczasowe stanowisko odosobnienia, rozumiejąc potrzebę współpracy międzynarodowej. Większość narodu amerykańskiego zrozumiała, że zasada niezależności odszkodowań od długów wojennych nie da się utrzymać, że Stany Zjednoczone wejdą do składu Stałego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze, że Stany Zjednoczone wezmą udział w najbliższej konferencji rozbrojeniowej, gdzie określi się stosunek między ograniczeniem długów wojennych a ograniczeniem zbrojeń. Najprędzej zdał sobie sprawę ze znaczenia propozycji Hoovera Mussolini, który przyjął ją natychmiast i bez zastrzeżeń, pomimo, że ofiara Włoch w tym wypadku będzie większa niż Anglji, ponieważ Włochy stracą 2 miljony funtów szterlingów, podczas gdy Anglja — tylko 1,4 milj., gdyż reszta 11 miljonów przypada na dominja i Indje. Autor stwierdza zarazem, że prasa obca coraz bardziej przychylnie odnosi się do rozbrojeniowych dążeń Włoch i że coraz mniej znajduje powodów do czynienia faszyzmowi zarzutów.

NIEMCY A AUSTRJA I WĘGRY.

Stettiner Abendpost 6.VII, zamieszcza artykuł p. n. „Zita an der Arbeit", w którym — nawiązując do audjencji, udzielonej przez Papieża b. cesarzowej Zycie oraz do wizyty, złożonej jej przez włoską parę królewską — daje wyraz przekonaniu, że za kulisami rozgrywa się akcja, której celem jest restauracja Habsburgów, najpierw na Węgrzech, a później w Austrji. Francja wydaje się popierać plan przeprowadzenia unji personalnej między Węgrami i Austrją pod berłem Habsburgów, ażeby w ten sposób pokrzyżować plany niemieckie, zmierzające do zrealizowania niemiecko-austrjackiej unji celnej. W zakończeniu artykułu autor zapowiada energiczną akcję Niemiec w kierunku uniemożliwienia Habsburgom powrotu i przeprowadzenia unji celnej, a to by nie stracić szans w dużym wyścigu o kierownictwo Europy Środkowej.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

Lietuvos Aidas 9.VII, w obsz. art. wst., wykazującym beznadziejną jałowość dotychczasowej propagandy rozbrojeniowej, podkreśla, że wysuwane przez ludowców litewskich hasło rozbrojenia się Litwy może być słuszne tylko w teorji, w rzeczywistości zaś zawsze i wszędzie na całym świecie decydującym czynnikiem jest siła. Uzbrojenie Litwy dotychczas jest — zdaniem dziennika — nieodzownym warunkiem jej istnienia. „W 1919 r. podczas najścia bolszewickiego, a później Polaków nikt — pisze dziennik — nie pośpieszył nam z pomocą i obroną i ocaliliśmy tyle, ileśmy zdołali ocalić własnemi siłami. Gdybyśmy posiadali wówczas silną i dobrze uzbrojoną armję, nie trudnoby nam było odeprzeć bandy Kapsukasa (przywódcy bolszewików litewskich) i nie bylibyśmy zmuszeni uciekać z Wilna. Czyż posiadalibyśmy obecnie niepodległość, gdybyśmy byli bezbronni? Gdybyśmy z bronią w ręku nie wypędzili bolszewików — uczyniliby to Polacy, i w Kownie rządziłby obecnie polski wojewoda. Czyż nie broń nasza powstrzymała polskie natarcie pod Giedrojciami i Szyrwintami, czyż nie ona dała nam Kłajpedę? Dzięki broni Litwa powstała i dzięki niej utrzymuje się... Nie jesteśmy bynajmniej czcicielami oręża, lecz każdy, choćby z żalem, przyznać musi, że dotychczas nie prawo i sprawiedliwość, lecz siła rządzi światem. Nie od nas to zależy i nie w naszej jest mocy to zmienić, lecz zapominać o tym stanie rzeczy nie wolno, jeżeli pragniemy zachować niepodległość".

Lietuvos Aidas 11.VII, w art. wst. występuje przeciwko stronnictwom opozycyjnym, zarzucając im nielojalność w wielu wypadkach w stosunku do obecnego rządu. Dziennik usiłuje dowieść, że narodowcy, którzy rządzą obecnie Litwą, kierują się zasadami demokratycznemi w swych stosunkach z opozycją i przeto ta ostatnia nie ma powodów do atakowania rządu z powodu jego niedemokratycznego — jej zdaniem — charakteru.

Lietuvos Žinios 11.VII, w art. wst. ostro atakuje władze litewskie z powodu niezainteresowania się sprawą niczem nieuzasadnionego ostatnio podniesienia ceny chleba (o 15 centów na 1 klg.) przez kupców litewskich, co ujemnie odbija się na sytuacji niezamożnych warstw ludności miejskiej.

Lietuvos Žinios 10.VII, w art. wst. p. n. „Średniowiecze na Litwie" opisuje wypadek, jaki zaszedł ostatnio w pow. olickim w pewnej wsi litewskiej, gdzie włościanie powiesili na „sznurku od różańca" dwutygodniowe dziecko, za to, że próbowało w tak wczesnym wieku usiąść; włościanie wspólnie z rodzicami orzekli, że dziecko jest „opanowane przez djabła". Dziennik podkreśla niezwykłe zacofanie prowincji litewskiej, gdzie wypadki tego rodzaju są na porządku dziennym i uważa, że „oświaty na wieś litewską nie mogą wnieść ani księża ani też urzędnicy litewscy, lecz tylko prawdziwe słońce wolności obywatelskiej, którego, niestety, na horyzoncie Litwy niema".

WŁOCHY A JUGOSŁAWJA.

Prasa białogrodzka, zagrzebska i lublańska z dni ostatnich wyraża oburzenie z powodu artykułu zamieszczonego w wychodzącym w Zadarze dzienniku awangardy faszystowskiej „Littorio Dalmatico"; w artykule tym „Littorio Dalmatico" nawoływał do wojny z Jugosławją. Podobna manifestacja wojenna — w chwili, kiedy narody, tak ciężko doświadczone przez kryzys gospodarczy, starają się wszelkimi sposobami zagwarantować trwały pokój i wytworzyć wzajemne zaufanie — stanowi dla pokoju europejskiego — zdaniem prasy jugosłowiańskiej — poważne niebezpieczeństwo.

Vreme podkreśla ustęp artykułu „Littorio Dalmatico", w którym autor pisze: „Chcemy wojny, wywołamy wojnę i zwyciężymy"! Vreme oświadcza, że „Lit. Dalm." oddał bardzo złą usługę swemu krajowi ponieważ ukazuje opinji europejskiej drugą ukrytą twarz Italji.

Politika, omawiając stanowisko prasy faszystowskiej, piętnuje fakt, że podobne prowokacyjne manifestacje pojawiają się w chwili, kiedy wszystkie ludy Europy łączą się w wysiłku mającym na celu konsolidację pokoju i ogólne zbliżenie narodów.

Druk. „Kadra", Warszawa Długa 50, tel. 786-30.

Drukowano na prawach rękopisu.

Związki przez Litwę powstałe i dzięki niej utrzymuje się. Nie jesteśmy bynajmniej zwolennikami ofiary. Jest rzeczą, chociażby i całkiem uzasadnioną, że dotychczas nie mamy pewnego stanowiska wobec się rzeczy światowych. Niemniej wszakże nie wymagają mocy to umieć, nim jeszcze zapomniano o tym stanie rzeczy nie wolno, jeżeli pragniemy zachować niepodległość.

Lietuvos Aidas 11.VII. w art. wst. występuje przeciwko stronnictwu opozycyjnemu, zarzucając im nielojalność w wielu wypadkach w stosunku do obecnego rządu. Tłumaczy, że narodowcy, którzy każdą okazję łatwo łączą się z zasadami demokratycznymi w swych stosunkach i przyczynią i przeto ta centra nie ma powodów do atakowania rządu z powodu jego niedemokratycznego — jej zdaniem — charakteru.

Lietuvos Žinios 11.VII w art. wst. ostro atakuje władze litewskie z powodu niezainteresowania się sprawą obrony niepodległości, pomimo podpisania całej ulicy ... przez kupców litewskich, co ... na sytuacji niezależnych ... ludności ... .

Lietuvos Žinios 10.VII. w art. wst. p. t. „Średniowieczna Litwa" opisuje wypadek, jaki zaszedł u ... w pow. ..., gdzie ... powołali się ... ... w tak ... w tak ... pracowanie przez ... Jak ... ... zwyczajnie ... ... się ... , że ... nie ... ... że pozostały na wieś ... ... wrażeń ... ... tylko prawdziwie ... widocznych ... ...

WŁOCHY A JUGOSŁAWIA

Front Universitaire, ... Sprawozdanie z ... ... artykułu ... ... w wschodzie ... ... Dalmacja ... ... „Dalmacja" ... ... europejskiego — ... ... nie międzynarodowo.

Wrzesień ... ... „Dalmacja ... ... swoich ...

Politika, ...

... ... Propozycja Hoovera ... że Stany Zjednoczone ... ... stanowiska odszkodowań ... ... wspołpracy międzynarodowej. Wielkość ... ... że zasada niezależności odszkodowań od długów wojennych nie ... utrzymać ze Stany Zjednoczone wejdą do składu Stałego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze, że Stany Zjednoczone wezmą udział w najbliższej konferencji rozbrojeniowej, gdzie chodzi się również między ... długów wojennych a ograniczenia zbrojeń. Nie przedsiębrał sobie sprawę, że ... propozycji Hoovera Mussolini, który przy ... niezależności i bez zastrzeżeń, ponieważ ... ... w tym wypadku będzie większa niż Anglii, ponieważ Włochy stracą 2 miliony funtów szterlingów podczas gdy Anglia — tylko 1,4 mil. gdyż reszta 11 milionów przypada na dominia i Indie. Autor ... zakończył, że tezą obie strony ... rozbrojeniowych ... Włoch i że coraz więcej ... powodów do ... ... narodów.

NIEMCY A AUSTRIA I WĘGRY

Salzburger Abendpost 6.VII. ... ... „Zła ... der Arbeit", w którym — ... ... audiencji udzielonej przez Papieża ... ... do władzy ... ... królewskiej — daje wyraz ... że ... rozdrażniła się akcja, której celem jest restauracja ... ... Węgrzech ... w ... Francja zgadza się ... ... Węgrach i Austrii ... Habsburgów, ... Niemcy ... ... niemiecko-austriackiej ... ... W zakończeniu artykułu autor zapowiada utworzenie ... ... w kierunku ... ... Habsburgów ... przez ... ... w ... ...

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE

Lietuvos Aidas 9.VII. w ... ... Litewskich ... ... w Kownie ... ... Czyż nie ... ... polskie ... pod Giedrojciami ... ... czyż nie ... dała nam Kłajpedę?